

ко население в провъзгласените за спорни епархии в областта продължава, подкрепена от някои правителства в Княжеството. През 1906 г. сп. „Македоно-Одрински преглед“ с вълнение отбелязва: „Фенерската църковна власт се съкруши, духовенството му се прогони отвред. Народът въздъхна и почна да разсъждава и мисли по български. Църкви и училища почнаха навред да се въздигат. Духът укрепна и се започна борба културна, борба политическа... Екзархията прибра в лоното си целокупния български народ и с най-ярки краски очерта етнографическите му граници.... Подир Освобождението нейното значение стана още по-голямо и ценно за она част от българския народ, която по силата на обстоятелствата има злочестината да остане под турската политическа власт“⁶⁵.

Зародилият се през Възраждането български периодичен печат става трибуна на най-наболелите за времето си проблеми, които вълнуват тогавашното ни общество. Тенденциите за културно-национално и духовно обособяване стават все по-отчетливи през втората половина на XIX в. и са отразени в периодичните издания от периода. Тези процеси естествено се развиват и сред населението в Македония, като част от българската етническа общност. Независимо от географската близост с Гърция, която прави Македония по-уязвима спрямо гръцкото духовно влияние. Ето защо, борбата с фанариотите тук се води по-трудно и по-бавно. На страниците на възрожденски вестници македонските българи изплакват болката и недоволството си от духовния гнет на Цариградската патриаршия и нейния клир и от друга страна изразяват радостта и вълнението от пробудата и подема на българската просвета и култура в областта.

¹ Регионален исторически музей-Благоевград (РИМ-Благоевград), Инв. №2.3/1272, Цариградски вестник, 9 юли 1851, с.2.

² Пак там, Инв. №2.3/1273, Цариградски вестник, 3 ноем. 1851, с.3.

³ Пак там, Инв.№2.3/1275, Цариградски вестник, бр.134, 15 авг. 1853, с.3. Йордан Хаджиконстантинов - Джинот (ок.1818-1882) от Велес е виден български просветен деец и учител в Македония.

⁴ Пак там, Инв. №2.3/1274, Цариградски вестник, бр.139, 19 септ. 1853, 3-4.

⁵ Пак там, Инв. №2.3/1275, цариградски вестник, бр.204, 18 дек. 1854, с.3.

⁶ Пак там, Инв. №2.3/1276, Цариградски вестник, бр. 205, 25 дек.. 1854, с.3.

⁷ Пак там, Цариградски вестник, бр.218, 26 март 1855, с.3.

⁸ Пак там, Цариградски вестник, бр. 210, 29 ян. 1855, с.3.

⁹ Пак там.

¹⁰ Пак там, Цариградски вестник, бр.208, 15 ян.1855, с.3, №211, 5 февр. 1855, с.3, №214, 26 февр.1855, с.3-4.